

ДО ЮВІЛЕЮ ВЧЕНОГО DO ROCZNICY NAUKOWCA

<https://doi.org/10.28925/2226-3012.2021.101>
УДК 929:37(477)-051Лєвовицький

Віктор Огнев'юк

ORCID iD 0000-0002-8671-3348

доктор філософських наук, професор,
дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України,
ректор Київського університету імені Бориса Грінченка,
Київський університет імені Бориса Грінченка
вул. Бульварно-Кудрявська 18/2, 04053 Київ, Україна
rector@kubg.edu.ua

Світлана Сисоєва

ORCID iD 0000-0003-2499-732X

доктор педагогічних, професор,
дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України,
академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України,
вул. Січових Стрільців, 52-А, 04053 Київ, Україна,
s.sysoieva@kubg.edu.ua

ТАДЕУШ ЛЕВОВИЦЬКИЙ У НАУКОВОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

У статті розглядається діяльність професора Тадеуша Левовицького щодо становлення й розвитку польсько-українських відносин в освіті, науковому педагогічному просторі, які розпочалися від встановлення незалежності України. Розкриваються основні риси професора Т. Левовицького як вченого, організатора освіти й громадського діяча Республіки Польща, його діяльність у міжнародному й польському науковому просторі, зокрема його взаємодія з Національною академією педагогічних наук України. Показано, що сферою особливо активної міжнародної співпраці професора Т. Левовицького завжди були спільні польсько-українські проекти, до яких долучалися не лише провідні вчені, а й широке коло науковців і викладачів закладів вищої освіти Києва, Варшави, Кракова, Радома, Житомира, Хмельницького, Львова та інших міст, що сприяло постійному обміну досвідом щодо вирішення проблем розвитку освіти в умовах цивілізаційних змін в обох країнах. Проаналізована педагогічна спадщина вченого, її значення для розвитку освіти, професійної підготовки вчителя, досліджень проблем освітології та міжкультурної освіти в Україні.

Ключові слова: науково-педагогічний простір; міжкультурна освіта; професійна підготовка вчителя; педагогічна спадщина.

Вступ. Наукова співпраця між Республікою Польща та Україною розпочалася у 90-х роках ХХ століття із встановленням незалежності нашої держави. Спільні проблеми щодо розбудови освіти у глобалізованому світі, завдання входження до європейського освітнього й дослідницького простору, реалізація положень Болонського процесу становили взаємний інтерес для польських і українських вчених у галузі гуманітарних наук, потребували обговорення, обміну досвідом.

Вагомий внесок у розбудову польсько-українських наукових відносин й досліджень у галузі педагогічної науки й освіти здійснив Тадеуш Левовицький – видатний польський учений у галузі гуманітарних наук, людина, яка все своє життя присвятила розвитку педагогічної науки й вищої освіти Республіки Польща.

У 2006 р. Професор Тадеуш Левовицький, на той час Голова Комітету педагогічних наук Польської Академії Наук, активно підтримував ідею підписання угоди, яка б офіційно закріпила двосторонні українсько-польські наукові зв'язки в галузі педагогіки та обумовила б їхній подальший розвиток. Така угода між Комітетом педагогічних наук Польської Академії Наук і Національною академією педагогічних наук України (тоді Академією педагогічних наук України) була підписана: з боку Республіки Польща — Тадеушем Левовицьким, Головою Комітету педагогічних наук Польської Академії Наук, а від України — Василем Кременем, Президентом Академії педагогічних наук України.

Почалася активна співпраця науковців щодо вирішення спільних проблем з реформування освіти в умовах глобалізації, Болонського процесу, розвитку наукового потенціалу обох країн, професійної підготовки вчителів і викладачів вищої школи, міжкультурної освіти тощо.

Сьогодні ім'я Професора Тадеуша Левовицького широко відомо вченим і педагогічній громадськості України. Багатоаспектність наукових інтересів Професора Тадеуша Левовицького і високий рівень узагальнень в його наукових працях відображають європейський рівень дослідницької компетентності вченого, який є експертом у багатьох галузях гуманітарної науки та почесним професором кількох європейських, зокрема й українських, університетів.

Професор Т. Левовицький підтримує численні тривалі міжнародні наукові контакти. Це організація та участь у наукових конференціях,

наприклад, в Австралії, США, багатьох європейських країнах: Австрії, Білорусії, Болгарії, Греції, Ліхтенштейні, Німеччині, Угорщині, Україні, Фінляндії, Франції, Чехословаччині (Чехії), Швейцарії, Хорватії, Словенії, Сербії. Науковий доробок Т. Левовицького нараховує більше ніж 600 публікацій, у числі яких низка монографій: «Індивідуальні психологічні відмінності та успішність учнів» (праця спирається на докторську дисертацію; книга мала два видання — 1975 р. та 1977 р.), «Індивідуалізація навчання. Диференційна дидактика» (1977), «Навчання здібних учнів» (видання перше 1980, видання друге 1986), «Прагнення дітей та молоді» (у співавт. із Б. Галяс 1991 р.), «Зміни в освіті» (чотири видання 1994, 1995, 1996, 1997), «Януш Корчак. Perfil Licoes. O Bom Doutor» (у співавт. із Н. Singer і J. Murachowschim, видана португальською мовою в Бразилії університетом у Сао Паоло — 1988), «Про ідентичність, стан та обов'язки педагогіки» (2007).

Професор Т. Левовицький обіймав численні відповідальні посади, зокрема: декан Варшавського університету (1977-1981), заступник директора самостійного Інституту наукової політики та вищої школи (1981-1985), директор Інституту педагогічних досліджень Міністерства Освіти та Виховання (1985-1989), керівник кафедри загальної дидактики Сілезького університету (1989-2009). У 1995-2002 роках він був ректором Вищої педагогічної школи Спілки польських вчителів (м. Варшава). З 2003 року — почесним ректором та почесним керівником Сенату цього вищого закладу освіти.

Високий авторитет у наукових колах Республіки Польщі Т. Левовицького підтверджується тим, що у 1993-2007 роках (упродовж чотирьох каденцій) професор був керівником Комітету педагогічних наук Польської академії наук. У 1988-2010 роках (сім каденцій) за результатами виборів ставав членом Центральної комісії у справах наукових ступенів і звань. Професор Т. Левовицький представляв Республіку Польщу на загальних сесіях ЮНЕСКО та зустрічах груп ЮНЕСКО в Женеві та Парижі, на зустрічах міністрів освіти європейських держав, долучився до встановлення контактів і міжнародної співпраці.

Тадеуш Левовицький як організатор спільних польсько-українських проєктів. Сферою особливо активної міжнародної співпраці Професора Т. Левовицького завжди були польсько-українські проєкти. Упродовж бага-

тьох років Професор Тадеуш Левовицький був Президентом авторитетного в країні вищого педагогічного закладу освіти – Вищої педагогічної школи Спілки польських вчителів Республіки Польща (м. Варшава), яка була активним учасником польсько-українських та українсько-польських проєктів.

Співпраця в галузі педагогічних наук між Республікою Польща та Україною триває з 90-х років ХХ ст., з часу встановлення незалежності нашої держави. З 1999 р. розпочався проєкт спільного видання наукового часопису «Професійна освіта: педагогіка і психологія», створюються нові спільні збірники наукових праць, проводяться циклічні наукові польсько-українські форуми та науково-практичні конференції, започаткування яких відбулося за активної участі та організаційної підтримки Професора Тадеуша Левовицького.

Результатами польсько-української співпраці стали циклічні наукові польсько-українські форуми, щорічні наукові конференції, які організовуються з польського боку вищими школами та інститутами (Вищою педагогічною школою Спілки польських вчителів, Академією спеціальної педагогіки, Подляською академією (зараз Природничо-гуманітарний університет), Інститутом технології та експлуатації у Радомі та іншими, а з українського боку – Академією педагогічних наук України (зараз НАПН України) та вищими навчальними закладами в Житомирі, Хмельницькому, Києві тощо. Така співпраця сприяла продуктивному співставленню розвитку гуманітарної науки в обох країнах, знаходженню спільних векторів розвитку, загостренню уваги і розробці актуальних у європейському вимірі наукових тем.

У цей час з'являються спільні наукові збірники, наприклад: «Проблеми освіти в Польщі та Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції» за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького та Світлани Сисоевої («Проблеми освіти в Польщі та Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції», 2009), «Освітні парадигми та освіта вчителів» («Paradygmaty oświatowe i edukacja nauczycieli», 2010), «Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти» за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького та Світлани Сисоевої («Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти», 2011). Важливим результатом співпраці став переклад польською мовою моно-

графії В. Г. Кременя «Філософія освіти» (Радом, 2008).

У тривалих наукових зв'язках з обох сторін беруть участь не лише провідні вчені, а й широке коло науковців і викладачів закладів вищої освіти Києва, Варшави, Кракова, Радом, Житомира, Хмельницького, Львову та інших міст, що сприяє постійному обміну досвідом щодо вирішення проблем розвитку освіти в умовах цивілізаційних змін в обох країнах. У рамках співпраці в останні роки з'явилося принаймні кілька десятків статей українських авторів у часописах і збірних працях, виданих у Польщі, а також праці польських авторів в українських виданнях.

Педагогічна спадщина Професора Тадеуша Левовицького — Україні. Життєвий й творчий шлях Тадеуша Левовицького, до вершин педагогічної науки розкрито у бібліографічному покажчику «Тадеуш Левовицький — учений, педагог, громадський діяч», який був виданий в Україні в 2012 році вперше українською мовою до 70 — річного ювілею вченого («Тадеуш Левовицький — учений, педагог, громадський діяч», 2012). У бібліографічному покажчику представлені праці Професора Т. Левовицького, які становлять значний інтерес для педагогів і науковців України. Варто зазначити, що бібліографічний покажчик знайомить українську громадськість з науковим доробком польського вченого і торує шлях до глибшої співпраці науковців України та Республіки Польщі.

Наукові інтереси Тадеуша Левовицького, які презентовані українським вченим і практикам, є глибокими та різноаспектними.

Значний інтерес викликають роботи вченого, які присвячені загальній дидактиці та психології, передусім психології навчання та психології індивідуальних особливостей, педагогіці особистості, а саме: розвитку особистості, умовам навчання та самонавчання особистості. Кар'єрне зростання Т. Левовицького й розширення виконуваних ним функцій сприяли новим роздумами над новими проблемами: педагогіка вищої школи, педевтологія (наука про вчительську професію), загальна педагогіка, філософія педагогіки, освітні парадигми та ідеології, система освіти, освітня політика тощо. Останні роки численні дослідження та наукові розвідки Тадеуш Левовицький присвячує полі- та міжкультурній освіті.

Праці Т. Левовицького були опубліковані багатьма мовами, зокрема: англійською, араб-

ською, болгарською, чеською, французькою, іспанською, німецькою, португальською, російською, словацькою, словенською, сербською, українською.

До значних наукових досягнень ученого можна віднести, наприклад, емпіричні докази своєрідних властивостей чотирьох стратегій навчання (які узгоджуються з концепцією всебічної підготовки В. Оконя); визначення зв'язків між індивідуальними рисами тих, хто навчається, вибраними способами навчання та результатами навчання; опрацювання субдисциплін диференційної наукової дидактики (субдисципліна, яка трактує питання індивідуалізації навчання), створення регуляційної теорії прагнення, визначення основних ідей освітніх змін у період реформ і розроблення доктрини критично-креативної освіти, яка пересилує домінування адаптаційної освіти.

Окрім цього, важливим здобутком було визначення та обґрунтування поліпарадигмальної (на відміну від парадигми Т.С. Кухна в точних та природничих науках) моделі педагогічних досліджень. Усі ці концепції, теорії та моделі слугують підґрунтям, надихають і визначають нові напрями досліджень багатьох сучасних наукових шкіл.

За редакцією Тадеуша Левовицького (чи за спільною редакцією) видано близько 100 томів збірників наукових праць, у тому числі (редагована з В. Оконею) серія «Бібліотека педагогічного прогресу», «Бібліотека сучасних проблем освіти» (до нині видано 6 томів), серія «Міжкультурна освіта» (видано більше ніж 44 томи), більше десяти томів «Педагогічного щорічника» (які редагувалися спільно з М. Дудзіковою).

Тадеуш Левовицький: на зустріч з освітологією. У листопаді 2011 року у Вищій педагогічній школі Спілки польських вчителів (м. Варшава) за ініціативою професора Т. Левовицького відбувся науково-практичний семінар на тему: «Цілісне уявлення про освіту – на зустріч з освітологією», присвячений розвитку в Україні нового наукового напрямку інтегрованого дослідження освіти – освітології (фундатор напрямку – доктор філософських наук, професор, дійсний член НАПН України В. Огнев'юк).

За результатами семінару було видано книгу польською мовою «Цілісне уявлення про освіту – на зустріч з освітологією» за редакцією Тадеуша Левовицького, Віктора Огнев'юка, Світлани Сисоевої («Całość ujęcia edukacji — ku spotkaniu z oświatologią», 2011).

уявлення про освіту — освітологію, зазначаючи, що цілісне уявлення про розвиток освіти можливий лише при цілісному підході до дослідження сфери освіти. У книзі «Całość ujęcia edukacji — ku spotkaniu z oświatologią», яка підсумовувала результати науковового семінару з освітології у Варшаві, Професор Тадеуш Левовицький проаналізував генезу цілісних підходів до проблем освіти, розглядаючи їх як такі, що спрямовані на зустріч освітології. «Підкреслимо ще раз, — писав вчений — що подана книжка є презентацією, перш за все, тих пропозицій, які пропонує освітологія у розумінні як такої науки, що інтегрує здобутки педагогіки, філософії та інших наук, які досліджують і допомагають освіті» (Całość ujęcia edukacji — ku spotkaniu z oświatologią, 2011, с. 13).

Професор Т. Левовицький завжди позитивно ставився до інноваційних поглядів і пропозицій. У цій же книжці він зазначає: «Дуже радий з виходу цієї книги, оскільки вона становить ще один приклад живої й успішної співпраці поляків й українців в галузі педагогіки, інших наук гуманістичних і соціальних, а також в освіті» Професор підкреслював, що презентація освітології збагачує польську педагогічну науку і стимулює її розвиток у Польщі завдяки оригінальним пропозиціям українських авторів (Całość ujęcia edukacji — ku spotkaniu z oświatologią, 2011, с. 16).

Аналізуючи різні підходи до дослідження сфери освіти, Тадеуш Левовицький не оминає витоків освітології (едукології). Він аналізує генезу едукології, її ідеї, основні положення, предмет дослідження й поширення едукології у світі. Вчений також аналізує інформацію щодо викладання едукології у різних країнах світу, друковані наукові видання, присвячені едукологічним проблемам (Całość ujęcia edukacji — ku spotkaniu z oświatologią, 2011, с. 35, 36).

Цікавими є погляди та «обережні» гіпотези Тадеуша Левовицького на певні чинники, що визначають відсутність інтересу до розвитку едукології у Республіці Польща. Вчений пише, що «можна також припустити, що едукологія має невеликі шанси розповсюдження у Польщі, оскільки в традиції польської гуманістики з великою обережністю повстають нові науки. Поява нових дисциплін, як правило, наступає

після незаперечної наукової спадщини і наявності суспільного запиту» (*Całosciowe ujęcia edukacji — ku spotkaniu z oswiatologią*, 2011, с. 39).

Разом з тим, освітологічні дослідження в Україні викликали значний інтерес Професора. Кілька разів він був учасником міжнародних конференцій з освітологічної тематики в Україні, завжди з великим інтересом ставився до наукових статей з освітології, які друкувалися як в Україні, так і в польських журналах. У листопаді 2013 року за ініціативи Тадеуша Левовицького і Віктора Огнев'юка було засноване українсько-польське наукове видання — щорічник «Освітологія», у якому одним з головних редакторів став Професор Т. Левовицький. Щорічник «Освітологія» об'єднує наукову думку і дослідження з різних аспектів розвитку освіти польських і українських науковців і практиків освіти.

У 2016 році у щорічнику була надрукована стаття Професора Т. Левовицького на тему: «Модель вищої освіти — університетські традиції, перетворення, проблеми та пропонувані рішення» (Levovytzky, 2016), яка викликала значний інтерес працівників вищої освіти України, зокрема думки вченого про роль традицій у розвитку вищої школи кожної країни, зміни в освіті і традиційні функції вищої школи тощо. Практично у кожному випуску «Освітології» ми зустрічаємо статті автора, які містять відповіді на проблемні питання розвитку освіти в глобальному й місцевому вимірах.

Книга Тадеуша Левовицького про вчителя в україномовному просторі. У 2011 р. українською мовою було перекладено й видано книгу Тадеуша Левовицького «Професійна підготовка і праця вчителів», яка є першим україномовним виданням праці педагога. Книга вийшла за підтримки Польсько-українського культурного товариства міста Маріуполя (Україна), де на той час головою був Андрій Івашко, українець польського походження.

Книга є збіркою вибраних статей Тадеуша Левовицького, написаних у різні роки. Їх тематика різнобічно висвітлює процес розвитку професійної педагогічної освіти у Республіці Польща упродовж тривалого часу — від 60-80-х років ХХ століття. Це дає змогу читачам скласти цілісне уявлення про генезу розвитку педагогічної освіти на рівні зіставлення сутнісних характеристик, концепцій, доктрин та моделей підготовки вчителя. Книга розійшлася по всіх педагогічних бібліотеках і викликала значний інтерес педагогічної громадськості, учителів,

студентів — майбутніх учителів, науковців, викладачів тощо. У книзі розкриваються такі актуальні для України питання, як: стандарти підготовки вчителів — півстоліття досвіду в Польщі, стандарти вчительської освіти в контексті освітньої реформи, зміни у доктринах підготовки вчителя, моделі підготовки вчителя і сучасні потреби ринку праці, системні зміни та етика й обов'язки вчителів тощо.

Заслужують на увагу слова вченого про вчительську професію, які є актуальними й сьогодні: «Зрозумілим є постійне зацікавлення проблемами вчительської професії. Про вчителів та проблеми їхньої професії говорять політики, часто пишуть журналісти, їх проблемами переймається міська влада. Можна було б сподіватися, що це сприяє вдалому вирішенню проблем учительської професії. Однак, це не відбувається. Проблем не зменшується — навпаки, з'являються нові. Часто труднощі виникають у вчителів через їх безпорадність, відсутність знань, швидкого реагування на суспільні виклики тих інститутів, які вирішують питання функціонування освіти, підготовки вчителя та організації їх праці» (Тадеуш Левовицький. «Професійна підготовка і праця вчителів», 2011, с. 7).

Варто відзначити, що книга не носить характер авторитарних суджень. Автор розмірковує над різними варіантами й аспектами вирішення проблем професійної підготовки й праці вчителя, пропонує різні моделі та підходи, які б сприяли покращенню існуючої ситуації» (Тадеуш Левовицький. «Професійна підготовка і праця вчителів», 2011, с. 119).

Заслужує на увагу й думка Тадеуша Левовицького щодо свободи дидактичної діяльності вчителя, а саме: «Свободу вчителів нехай постійно супроводжує відповідальність. Завдання педагогіки полягає у підтримці вчителів щодо отримання знань про науково обґрунтовані й суспільно цінні способи розуміння та реалізації професійної свободи та відповідальності» (Тадеуш Левовицький. «Професійна підготовка і праця вчителів», 2011, с. 97).

Тадеуш Левовицький — фундатор дослідження проблем міжкультурної освіти. Не можна оминати значення праць Професора Тадеуша Левовицького для розвитку міжкультурної освіти. Варто підкреслити, що вчений розрізняв поняття «полікультурна освіта» та «міжкультурна освіта». Розглядаючи полікультурну освіту як таку, яка є сутністю освітньої політики по відношенню до національних

меншин, вчений наголошував, що міжкультурна освіта є справою навчання й виховання. У своїх працях вчений писав, що у полікультурному світі й надалі проводиться пошук моделі освіти, яка готує для мирного співіснування, толерантності, співпраці та дружби між народами. Роздуми про полікультурну освіту вимагають, на думку Т. Левовицького, критичних і вільних від лицемірства підходів до суспільних і політичних контекстів цієї проблеми. Нові підходи до полікультурної освіти, міжнародні юридичні стандарти, що стосуються розвитку різних культурі мов, вимагають рівних шансів і рівноправності для національних меншин, а від освіти — сучасних моделей полікультурної освіти з урахуванням складних політичних контекстів (Т. Lewowicki, 2009).

Модель полікультурної освіти переживає у суспільних умовах кризи, але сьогодні, вважає Т. Левовицький, великі сподівання пов'язані саме з міжкультурною освітою. Розуміння й сприймання міжкультурної освіти залежить, однак, від багатьох чинників — у тому числі від історичного досвіду, рівня розвитку суспільства та суспільно-політичного устрою. Це призводить до необхідності диференціації шляхів презентації сутності і формулювання основних постулатів міжкультурної освіти (Т. Lewowicki, 2012).

Професор Тадеуш Левовицький створив не тільки осередок міжкультурної освіти у Польщі, а й започаткував наукову школу, вчені якої досліджують проблеми міжкультурної освіти. Науковцями такої школи є знані у Республіці Польща професори Єжи Нікіторович, Ева Огородська-Мазур, Барбара Грабовська, Анна Шафранська та інші.

Тадеуш Левовицький — іноземний член Національної академії педагогічних наук

України. Особистий внесок польського вченого і організатора науки в успішний розвиток українсько-польських наукових відносин у галузі педагогічних наук високо оцінений в Україні — Професор Тадеуш Левовицький є іноземним членом Національної академії педагогічних наук України.

За плідну міжнародну співпрацю і вагомий внесок у розбудову педагогічної науки, розвиток освіти незалежної України професора Тадеуша Левовицького нагороджено відзнакою «За наукові досягнення» Міністерства освіти і науки України, медаллю НАПН України «К.Д. Ушинський».

Професор Тадеуш Левовицький є почесним доктором Житомирського державного університету імені Івана Франка, почесним професором Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, Київського університету імені Бориса Грінченка.

Висновки. Педагогічна спадщина Професора Тадеуша Левовицького має вагоме значення для педагогічної науки і практики України. Його активна позиція у питаннях динамічного розвитку освіти України, тісної співпраці польських і українських вчених, обміну думками та досвідом з проблем професійної підготовки вчителя та міжкультурної освіти, організаторський талант щодо проведення польсько-українських конференцій, залучення до них фахівців з усіх куточків Республіки Польща та України зіграли значну роль для поступу української освіти до європейського освітнього і дослідницького просторів.

Професор Тадеуш Левовицький — це Людина, яка залишила небайдужий слід у долях багатьох науковців і педагогів України.

Список використаної літератури

1. Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти : збірник наукових праць / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Світлани Сисоєвої. Хмельницький : ПП Заколотний М. І., 2011. 433 с.
2. Левовицький Т. Професійна підготовка і праця вчителів: наукове видання. Переклад з польської А. Івашко. Київ — Маріуполь: Рената, 2011. 119 с.
3. Проблеми освіти в Польщі та Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. 22–24 квітня 2009 р. Київ — Житомир / За ред. В. Кременя, Т. Левовицького, С. Сисоєвої. Київ: КИМ, 2009. 800 с.
4. Тадеуш Левовицький — учений, педагог, громадський діяч: бібліографічний покажчик / Уклад. і наук. ред: С. О. Сисоєва, І. І. Соколова. Київ: Едельвейс, 2012. 96 с.
5. Całościowe ujęcia edukacji — ku spotkaniu z oświatologią / Red. T. Lewowicki, W. Ogniewjuk, S. Sysojewa. Warszawa: WSP ZNP, 2011. 242 p.
6. Lewowicki T., Szlosek F. (Ed.). Kształcenie ustawiczne do wielokulturowości. Warszawa — Radom: ITE, 2009.
7. Lewowicki T. Education in multicultural reality — from assimilation to intercultural education and multidimensional identity. *Edukacja w społeczeństwach wielokulturowych* / redakcja: Wasyl Kremień, Tadeusz Lewowicki, Jerzy Nikitorowicz, Swietłana Sysojewa. Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP, Uniwersytet w Białymstoku, 2012. P. 25–44.
8. Lewowicki T. O modelu szkolnictwa wyższego — uniwersytecka tradycja, przemiany, problemy i sugestie rozwiązań. *Oswiatologia*. 2016. № 5. P. 13–23. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2016.5.1323>
9. Paradygmaty oświatowe i edukacja nauczycieli / pod redakcją Wasyla Kremienia, Tadeusza Lewowickiego, Swietłany Sysojowej. Warszawa — Kraków: Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, 2010. 374 p.

References

- Kremen, V., Levovytsky, T., Sysoieva, S. (Eds.) (2011). *Kulturno-istorichna spadshina Polshi ta Ukrayini yak chinnik rozvitku polikulturnoyi osviti [The cultural and historical heritage of Poland and Ukraine as a factor in developing multicultural education]*. PE Zakolodny M. I.
- Levovytsky, T. (2011). *Profesijna pidgotovka i pracya vchiteliv: naukowe vidannya [Professional training and work of teachers: scientific edition]*. Translation from Polish A. Ivashko. Renata Publishing House.
- Kremen, V., Levovytsky, T., Sysoieva, S. (Eds.) (2009). *Problemi osviti v Polshi ta Ukrayini v konteksti procesiv globalizaciyi ta yevrointegraciyi: Zbirnik materialiv Mizharodnoyi nauково-praktichnoyi konferenciyi. 22–24 kvitnya 2009 r. Kyiv — Zhitomir [Problems of education in Poland and Ukraine in the context of globalization and European integration: Proceedings of the International Conference. April 22–24, 2009. Kyiv — Zhytomyr]*. KIM.
- Sysoieva, S., Sokolova, I. (Eds.) (2012). *Tadeush Levovickij — uchenij, pedagog, gromadskij diyach: bibliorafichnij pokazhchik [Tadeush Levovytsky — scientist, teacher, public figure: bibliographic index]*. Edelweiss.
- Levovytsky, T., Ogneviuk, V., Sysoieva, S. (Eds.) (2011). *Całościowe ujęcia edukacji — ku spotkaniu z oświatologią [Comprehensive approach to education — towards a meeting with educology]*. Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP.
- Lewowicki, T., Szlosek, F. (Eds.) (2009). *Kształcenie ustawiczne do wielokulturowości [Lifelong learning to multiculturalism]*. ITE.
- Lewowicki, T. (2012). Education in multicultural reality — from assimilation to intercultural education and multidimensional identity. In W. Kremień, T. Levovytsky, J. Nikitorowicz, S. Sysojewa (Eds.), *Education in multicultural societies* (pp. 25–44). Higher School of Pedagogical ZNP, University of Białystok.
- Lewowicki, T. (2016). O modelu szkolnictwa wyższego — uniwersytecka tradycja, przemiany, problemy i sugestie rozwiązań. *Oswiatologia*, 5, 13–23. <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2016.5.1323>
- Kremen, V., Levovytsky, T., Sysoieva, S. (Eds.) (2010). *Paradygmaty oświatowe i edukacja nauczycieli [Educational paradigms and teacher education]*. Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP.

TADEUSZ LEWOWICKI W PRZESTRZENI NAUKOWEJ I PEDAGOGICZNEJ UKRAINY

Ognewjuk Wictor

ORCID iD 0000-0002-8671-3348

Doktor nauk filozoficznych, profesor, członek zwyczajny (akademik)
Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy,
Rektor Kijowskiego Uniwersytetu imienia Borysa Grinczenki,
18/2 ul. Bulwarno-Kudrjavska, 04053 Kijów, Ukraina,
rector@kubg.edu.ua

Sysojewa Swietłana

ORCID iD 0000-0003-2499-732X

Doktor nauk pedagogicznych, profesor, akademik Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy,
akademik-sekretarz Wydziału Pedagogiki Ogólnej i Filozofii Edukacji
Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy,
ul. Strzelców Siczowych, 52-A, 04053 Kijów, Ukraina,
s.sysoieva@kubg.edu.ua

W artykule omówiono działania prof. Tadeusza Lewowickiego w zakresie kształtowania i rozwoju stosunków polsko-ukraińskich w przestrzeni edukacyjnej, naukowej i pedagogicznej, które rozpoczęły się wraz z ustanowieniem niepodległości Ukrainy. Ujawniają się główne cechy prof. T. Lewowickiego jako naukowca, organizatora edukacji i osoby publicznej RP, jego działalność w międzynarodowej i polskiej przestrzeni naukowej, w szczególności jego współdziałanie z Narodową Akademią Nauk Pedagogicznych Ukrainy. Wykazano, że sferą szczególnie aktywnej współpracy międzynarodowej prof. T. Lewowickiego zawsze były wspólne polsko-ukraińskie projekty, w które zaangażowani byli nie tylko czołowi naukowcy, ale także szerokie grono naukowców i wykładowców uczelni wyższych w Kijowie, Warszawie, Krakowie, Radomiu, Żytomierzu, Chmielnickiemu, Lwowie i innych miastach, które przyczyniły się do stałej wymiany doświadczeń w rozwiązywaniu problemów rozwoju edukacji w kontekście zmian cywilizacyjnych w obu krajach. Analizowane jest dziedzictwo pedagogiczne naukowca, jego znaczenie dla rozwoju edukacji, kształcenia nauczycieli, badania problemów edukacji i edukacji międzykulturowej w Ukrainie.

Słowa kluczowe: przestrzeń naukowa i pedagogiczna; edukacja międzykulturowa; kształcenie profesjonalne nauczycieli; dziedzictwo pedagogiczne.

TADEUSH LEVOVYTSKY IN THE SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL SPACE OF UKRAINE

Ogneviuk Victor

ORCID iD 0000-0002-8671-3348

Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Full member (Academician)
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine,
Rector of Borys Grinchenko Kyiv University,
st. Bulwarno-Kudryavska, 18/2 04053, m. Kyiv, Ukraine,
rector@kubg.edu.ua

Sysoieva Svitlana

ORCID iD 0000-0003-2499-732X

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full member (Academician)
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Academician-Secretary
of the Department of General Pedagogy and Philosophy of the NAES of Ukraine,
52-A Sichovykh Striltsiv Str., 04053 Kyiv, Ukraine,
s.sysoieva@kubg.edu.ua

The article deals with Professor T. Levovytsky's activities on the formation and development of Polish-Ukrainian cooperation in education, scientific and pedagogical field, which began with the establishment of Ukraine's independence. The main features of Professor T. Levovytsky as a scientist, organizer of education and public figure

of the Republic of Poland, his activities in the international and Polish scientific area, in particular, his interaction with the National Academy of Educational Sciences of Ukraine have been revealed. The article shows that the sphere of active international cooperation of Professor T. Levovytsky dealt, in particular, with joint Polish-Ukrainian projects, which involved both leading scientists and a wide range of teachers of higher educational institutions in Kyiv, Warsaw, Krakow, Radom, Zhytomyr, Khmelnytsky, Lviv and other cities, contributing to the constant exchange of experience in solving problems of educational development in the context of civilizational change in both countries. Moreover, the article shows the scientist's pedagogical heritage, its significance for the development of education, teachers' training, research of educology problems and intercultural education in Ukraine.

Keywords: *scientific and pedagogical space; intercultural education; teachers' training; pedagogical heritage.*

Стаття надійшла до редакції 04.10.2021

Прийнято до друку 28.10.2021
